

in ljubezni ter iz nje izhajajoče življenjske prakse. Pa spet vprašanj brez dokončnih odgovorov.

Razpon različnih desetniških leg, kakor jih srečamo pri vsakem izmed poslednjih desetih bratov, sega od upanja do obupa; od hvaležnosti za življenje, kakršnokoli že je, pa do nepredvidljivih ali celo absurdnih zasukov in tudi skrajne skepse, porojene iz spoznanja, da je lahko, kot je rečeno nekje v romanu, »misl, da smo morali od doma po ukazu neke Usode, nesmiselnac«. Razmere v povojni Sloveniji sicer niso tema *Poslednjih desetih bratov*, srečamo le kakšen pomenljivo kritičen namig v tej smeri. Ob tem je treba reči vsaj to, da Simčičeva subtilna freska življenja v slovenski diaspori na način pars pro toto ponuja več kot dovolj nastavkov za razumevanje pomembnega, a v širši, z različnimi predsodki obremenjeni javnosti vse premalo znanega dela slovenske polpreteklosti. Ide-

jo desetništva na tej ravni je moč razumeti tudi kot konkretno spravno daritev, pa ne na oltar zgodovine ali domovine, temveč kot odrešitev, kakor je mogoča šele prek zastojne žrtve in njene ljubezni za nič, ki je ljubezen za vse.

Literarno ustvarjanje Zorka Simčiča danes sodi v kánon slovenske književnosti 20. stoletja. Pa ne samo to. Njegovi *Poslednji deseti bratje* so véliki roman slovenske književnosti 21. stoletja.

Matevž Kos

V številki 39–40 revije *Otrok in knjiga* smo leta 1995 objavili Poniževu recenzijo Simčičeve simbolne pripovedi za mlade *Trije muzikantje ali povratek lepe Vide*, v številki 42 pa dve leti kasneje še avtorjevo razmišljanje o mladinski književnosti in mladih bralcih.

NAGRADA DESETNICA 2013

Desetnica je nagrada za otroško in mladinsko književnost, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev za uveljavljanje izvirnega otroškega in mladinskega leposlovja znotraj Društva slovenskih pisateljev kakor tudi v širši javnosti.

Nagrada je namenjena širšemu priznavanju ter uveljavljanju otroške oziroma mladinske literature v stanovski organizaciji, literarnokritički stroki in javnosti. Izvirna otroška in mladinska literatura je že dolga desetletja na visoki ravni ter sodi med najbolj brano domače leposlovje. Obenem pomeni temelj oblikovanja bralnih navad in ljubezni do branja. Potreba po stanovski nagradi je povsem razumljiva, saj pomeni enega osnovnih korakov do dokončnega izenačevanja statusa mladinske literature

z nemladinsko, tako znotraj Društva slovenskih pisateljev kot v širši javnosti.

Nagrada Desetnica za najboljše otroško in mladinsko delo v poeziji ali prozi Društvo slovenskih pisateljev podeljuje vsako leto v mesecu maju za obdobje zadnjih treh let izključno članom Društva slovenskih pisateljev, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku. Nagrado podeli na podlagi izbora, ki ga pripravi strokovnjak za mladinsko književnost, o izboru pa odloča pet- do sedemčlanska žirija v sestavi mladinskih in nemladinskih avtorjev, ki so izključno člani Društva slovenskih pisateljev. Nihče od članov žirije hkrati s svojim delom ne more sodelovati v izboru ali se potegovati za nagrado.

Tako kot vsa leta doslej je izbor knjig za nagrado pripravila strokovna sodelavka red. prof. dr. Dragica Haramija. Iz priročnikov za branje kakovostnih

mladinskih knjig Mestne knjižnice Ljubljana, Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo je izbrala 85 knjig, o nominiranih delih oziroma avtorjih in nagrajencu pa je nato odločala žirija v sestavi: Marjana Moškrič, Tone Partljič, Dušan Šarotar, Bina Štampe Žmavc ter Dim Zupan.

Žirija je najprej izbrala **10 nominancev**. To so bili:

- **Jana Bauer:** *Groznovilca v hudi hosti*
- **Mate Dolenc:** *Maščevanje male ostrige*
- **Aksinja Kermauner:** *In zmaj je pojedel sonce*
- **Tatjana Kokalj:** *Teta Cilka*
- **Feri Lainšček:** *Barvice*
- **Vinko Möderndorfer:** *Velika žehta*
- **Lela B. Njatin:** *Zakaj je babica jezna*
- **Slavko Pregl:** *Čudni časi: basni*
- **Andrej Rozman:** *Gospod Filodendron*
- **Janja Vidmar:** *Kebarie*

Nagrado je žirija dodelila **JANJI VIDMAR** za roman *Kebarie*. Izšel je pri založbi Miš leta 2010 v zbirki Prva z(o)renja, ilustriral pa ga je **Damijan Stančančič**.



Žirijo je prepričala z jezikovnim minimalizmom in visoko etično pripovedjo o razumevanju in sprejemanju drugačnosti. Osrednji lik nagrajenega dela je romska deklica Kebarie Brajdič oziroma Kedi, kar v romščini pomeni brati. Skozi njeno zgodbo nam Vidmarjeva slika paletu zapletenih odnosov, tako družinskih, prijateljskih kot tudi formalnih. »Kebarie je potovala z mano, dokler je nisem izpustila, očitno prej za to ni bil pravi čas. Zgodilo se je, ne da bi kaj posebej notranje dozorela. V nezipsnem iskanju resnice avtor, ki čuti odgovornost do ustvarjanja mladinske literature, tudi sebi ničesar ne prihrani. Pač moraš prepotovati določeno pot. Če je bila *Princeska z napako* (DZS, 1998) začetek, so se zametki *Kebarie* že takrat skrivali v meni in čakali na svoj čas. Super se mi zdi, da pri ustvarjanju najbolj zahtevnih tematik nikoli ne vem, katera bo naslednja, ker ne vem, kaj se še skriva v meni in s katerimi stvarmi v sebi in v družbi še moram opraviti,« je po prejemu nagrade povedala Janja Vidmar.

V Mariboru živeča pisateljica je doslej napisala že 57 literarnih del za otroke in mladostnike, med katerimi izstopajo socialno-psihološki romani, kot so *Debeluška*, *Baraba*, *Princeska z napako*, *Angie*, *Zoo*, *Pink*, *Fantje iz gline*, *Nimaš pojma*, in povesti *Prijatelja*, *Moja Nina* ter *Kebarie*. Za njeno pisanje so značilne družbeno angažirane teme, ki razkrivajo moralne razsežnosti in obravnavajo družbena vprašanja, ki na načelni ravni niso sprejemljiva, ker je preprosto udobneje, če ostajajo prikrita: družinsko nasilje, družbeno nasilje, izločenost zaradi revščine, ideal zunanje podobe mladostnika, zasmehovanje in sovražnost zaradi (različnih) drugačnosti. Skupni imenovalac njenih del je strpnost.

Dosedanji dobitniki nagrade:

- **2012 – Feri Lainšček,** *Pesmi o Mišku in Belamiški*

- 2011 – **Bina Štampe Žmavc**, *Cesar in roža*; **Milan Dekleva**, *Pesmarica prvih besed*
- 2010 – **Dim Zupan**, *Hektor in male ljubezni: zgodba nekega Hektorja*
- 2009 – **Marjana Moškrič**, *Stvar*
- 2008 – **Andrej Rozman Roza**, *Kako je Oskar postal detektiv*
- 2007 – **Bina Štampe Žmavc**, *Živa hiša*
- 2006 – **Janja Vidmar**, *Zoo*
- 2005 – **Slavko Pregl**, *Usodni telefon*
- 2004 – **Mate Dolenc**, *Leteča ladja*

LEVSTIKOVE NAGRADE 2013

Levstikove nagrade Založba Mladinska knjiga podeljuje pesnikom, pisateljem in ilustratorjem za življenjsko delo ter za izvirno leposlovno delo in izvirne ilustracije, ki so bile po mnenju strokovnih žirij najboljši dosežki v preteklih dveh letih in so izšle pri Mladinski knjigi.

Levstikove nagrade Mladinska knjiga podeljuje od leta 1949; to so bile prve založniške nagrade v povojnem obdobju,

ustanovljene z namenom, da bi spodbujale slovenske književnike, slikarje in znanstvenike k ustvarjanju za mlade bralce. Od leta 1989 založba nagrade podeljujejo bienalno.

Ob petdeseti obletnici prve podelitve (1999) je Mladinska knjiga uvedla še nagrado za življenjsko delo. Doslej so jo prejeli: Kristina Brenk, Marlenka Stupica, Kajetan Kovič, Ančka Gošnik Godec, Tone Pavček, Marjanca Jemec Božič,



Levstikovi nagrajenci 2013 (od leve proti desni):
Peter Škerl, Barbara Simoniti, Danijel Demšar in Neža Maurer